

Sanhedrin (7b)

"[שמע] בין-אחיכם ושפטתם" — The *pasuk* states (*Devarim* 1:16): **Hear between your brothers and judge them.** אָמַר רַבִּי חַנִּינָא — **R' Chanina said:** אַזְהַרָה לְבֵית דִּין — This is a warning to a court קוֹדֵם שְׂנֵיבָא — that it may not hear the words of one litigant בְּעַל דִּין חֲבִירוֹ — before his fellow litigant arrives. Additionally, it is a warning to a litigant that he may not explain his position to the judge — קוֹדֵם שְׂנֵיבָא בְּעַל דִּין חֲבִירוֹ — before his fellow litigant arrives, "שמע בין-אחיכם" — for [the verse] can also be read: **make heard between your brothers.** Rav Kahana said: — They can be derived from here (*Mishpatim* 23:1): **You shall not accept** a false report, which can also be read: **"You shall not cause a false report to be accepted."**

Shevuos (31a)

מִנֵּן לְדַיָּן שְׁלֵא יִשְׁמַע דְּבָרֵי בְּעַל דִּין חֲבִירוֹ — **From where** is it derived that a judge should not hear the arguments of one litigant — קוֹדֵם שְׂנֵיבָא בְּעַל דִּין חֲבִירוֹ — before his fellow litigant arrives? The Torah states (*Mishpatim* 23:7): "מִדְּבַר-שֶׁקֶר תִּרְחֶק" — **Distance yourself from falsehood.** — **From where** is it derived that one litigant should not explain his position to the judge — קוֹדֵם שְׂנֵיבָא בְּעַל דִּין חֲבִירוֹ — before his fellow litigant arrives? The Torah states: "מִדְּבַר-שֶׁקֶר תִּרְחֶק" — **Distance yourself from falsehood.** Rav Kahana taught that these laws are derived — מִ"לֹא תִשָּׂא" לֹא תִשְׂיֵא — from (23:1): **You shall not accept a false report**, which can also be read: **"You shall not cause a false report to be accepted."**

Sotah (20a)

וְרָשָׁע עָרוּם — **A foolish pietist,** חֲסִיד שׁוֹטֵה — [R' Yehoshua] used to say: הוּא הֵיךְ אוֹמֵר — a cunning evildoer, וּמְכוֹת פְּרוּשִׁין — **and the wounds of the ascetics** — וְאִשָּׁה פְּרוּשָׁה — **these are the ruiners of the world.** הָרִי אֵלוּ מְבַלֵּי עוֹלָם —

Sotah (21b)

הֵיכִי דְמִי רָשָׁע עָרוּם — **What is the case of a cunning evildoer?** — זֶה הַמְטָעִים דְּבָרָיו לְדַיָּן — **This is one who explains his position to the judge** — קוֹדֵם שְׂנֵיבָא בְּעַל דִּין חֲבִירוֹ — before his fellow litigant comes. אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן — **R' Yochanan said:**

רש"י (סנהדרין) - ולא תשמעו דברי זה בלא זה שמסדר דברי שקר בדברי אמת לפי שאין מכחישן, ומכיון שלב הדיין נוטה לו לזכות שוב אין לבו מהפך בזכות השני כל כך.
 רש"י (סוטה) - דמשנקבעו בלב הדיין שערי זכויותיו של דבריו של זה קשין לסלקן והרי ערמימותו ורשע הוא שעובר על "לא תשא שמע שוא".

שלחן ערוך (חשן משפט יז, ה) - אסור לדיין לשמוע דברי בעל דין האחד שלא בפני בעל דין חבירו. וכן בעל דין מוזהר על כך.

ברכי יוסף (יז, ג; הובא בפת"ש) - אף אם הבעל דין אחד אומר לדיין טענותיו וטענות חבירו אסור לשמוע, לזה אצטריכו תרי קראי "מדבר שקר" "ושמוע בין אחיכם". [ועל' תבונת ארי עמ' לה].

שמיעה מוקדמת בזבל"א

פנים מאירות (ב, קנט) - באשר ראיתי שערורא בדורינו בזבל"א וזבל"א שכל אחד מהצדדים מסדר טענותיו תחילה עם הדיין שבורר לו... דאסור על פי הדין להקדים טענותיו לפני הבורר תחילה. [וע"ע כנסת הגדולה (הגה"ט ז, יג) וישועות ישראל].

כסף הקדשים - ואולי על ידי שברצונם קיבלו על עצמם כנהוג להשמיע כל אחד לצד שלו אין בכך משום מתנה על מה שכתוב בתורה הק' ובממון מועיל וויתורו.
ערוך השלחן (יג, ד) - כיון ששני הצדדים עושים כן והמנהג כן הוא הוה כאלו קבלו עליהם שני הצדדים על אופן זה ואין בזה איסור.

הלכה פסוקה (יג, 68) - והוא חידוש גדול שעל ידי קבלת בעלי הדין נפקע איסור זה של שמיעת טענות בעל דין שלא בפני חבריו שהוא משום לא תלך רכיל בעמך.

שבט הלוי (ת, שב) - אם צד אחד בשום אופן אינו רוצה להסכים לדרך קלוקל זה ורוצה בבית דין שלא ישמע תחלה הטענות ולא יהיה משוחד משום צד פשיטא דאי אפשר לכפות אדם על זה, ומה ששמע ברמ"א דזבל"א עדיף מבית דין שאינו קבוע היינו זבל"א שאין לו פגם זה מה שאינו שכיח כלל ומכל שכן דידוע שהזבל"א משנה ומטעה הרבה פעמים בידעים.

שמע באיסור

מהרשד"ם (חו"מ סי' ב) - אפשר דאיסור עבד ששמע בעל דין אחד קודם חברו אבל אינו מבורר שיהיה פסול... כמו שאין אנו פוסלים הדין שנגמר כשהאחד לבוש סמרטוטין ואחד לבוש איצטלא בת מאה מנה... אמנם נראה לע"נ שאני מגמגם בדבר אחר שהדיין עשה פסק על שאלת בעל דין אחד איך ישמע עתה הבעל דין השני שהרי הוא נוגע בדבר... וכן ראיתי למורי כמוהר"ר לוי בן חביב זלה"ה שכתב על ענין מחלוקת הסמיכה שנפל בינו ובין כמוהר"ר יעקב בירב זצ"ל וז"ל... כבר הם נוגעים בדין הזה והם קרובים אצל עצמן דכסיפא להו מלתא למיהדר ממאי דהסכימו בראשונה. [עי' ש"ך ז, ט].

כנסת הגדולה (הגה"ט ז, יד) - דוקא לכתחלה אבל בדיעבד אינו פסול, מהריב"ל רשד"ם, וכן מוכיחין דברי הסמ"ע ז"ל. וצ"ע אם חולקין על הרד"ך ז"ל שסובר שאיסור זה מדאורייתא, ולדידיה אפשר שאפילו בדיעבד פסול.

ברכי יוסף (ז, ח) - לדעת מאן דאמר כי מדאורייתא ליכא לפלוגי בין לכתחילה לדיעבד אפילו בדיעבד פסול. [ועי' דברי משפט (ו, שכט)].

ישועות ישראל - יכול [הדיין] לחזור בו כיון דאיסורא קעביד אין כופין אותו לעמוד לפניו לדין שיעשה הדיין איסור.

הלכה פסוקה (ז, 94) - כוונת הש"ך היא שאין שמיעת הטענות גורמת שום פסול ומבחינה זו אין איסור לדון אבל מצד איסור זה של השמיעה אין לדין לדון.

היתרים

רמ"א - ודוקא שידוע הדיין שיהיה דיין בדבר, אבל אם שמע טענת האחד ואחר כך נתרצה השני לדון לפניו מותר להיות דיין בדבר.

סמ"ע (ז, יא) - מותר לו לשמוע ואח"כ לא ידון אלא אם כן נתרצה גם השני לדון לפניו אף שכבר שמע. הלכה פסוקה (99) - אם לא ידע בעל הדין השני זכאי הוא לבטל את פסק הדין שזוהי קבלה בטעות.

כנסת הגדולה (הגה"ט ז, טו) - חכם הנשאל דרך שאלה לית בי איסורא ומכל מקום בענין ממון יש בו מדת חסידות, אבל לענין אפרושי מאיסורא אי בעי חד לידע מעצמו אי חייב או לא לית אפילו מדת חסידות.

ישועות ישראל - על ידי ריצוי השני אם ידע מזה ששמע טענת שכנגדו ונתרצה לדון לפניו וודאי מהני, כדלקמן סי' כב בנאמנים עלי ג' רועי בקר... ובתשובות מוהרי"ל כתב דמקצת רבותיו נהגו לקבל קנין כששמע טענת בעל דין אחד קודם שדנו לפניו, וצ"ע דהא בפיסול גמור גם כן אינו צריך קנין ונראה כוונתו לענין שלא יכול לחזור קודם גמר דין, ומכל מקום משמע מדברי מוהרי"ל דאינו אלא חומרא.